

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ
MÜZİK BİLİMLERİ ANASANAT DALI

ATATÜRK'ÜN SEVDİĞİ ESERLER VE ESERLERİN MAKAMSAL ANALİZİ

LİSANS TEZİ

Ahmet ACAR

TEZ YÖNETİCİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Tuncay ARAS

Haziran-2025

Erzurum

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Ahmet ACAR tarafından hazırlanan “Atatürk’ün Sevdığı Eserler Ve Eserlerin İncelenmesi” başlıklı çalışması 27/06/2025 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Müzik Bilimleri Bölümünde, lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı:	Prof. Dr. Özgür Sadık KARATAŞ	İmza
Danışman:	Dr. Öğr. Üyesi Tuncay ARAS	İmza
Jüri Üyesi:	Prof. Dr. Ahmet Selim DOĞAN	İmza
Jüri Üyesi:	Prof. Dr. Hasan Tahsin SÜMBÜLLÜ	İmza
Jüri Üyesi:	Doç. Dr. Mehmet Can PELİKOĞLU	İmza
Jüri Üyesi:	Doç. Dr. Yılmaz KAHYAOĞLU	İmza
Jüri Üyesi:	Doç. Dr. Yavuz ŞEN	İmza
Jüri Üyesi:	Doç. Dr. Koray ÇELENK	İmza
Jüri Üyesi:	Doç. Dr. Emrah LEHİMLER	İmza
Jüri Üyesi:	Doç. Dr. Şevki Özer AKÇAY	İmza
Jüri Üyesi:	Doç. Dr. Vefa TERZİOĞLU	İmza
Jüri Üyesi:	Doç. Dr. Ferhat ÇELİKOĞLU	İmza
Jüri Üyesi:	Doç. Dr. Semih OKÇU	İmza
Jüri Üyesi:	Arş.Gör. Ahmet ALUMUR	İmza

Bu tezin Atatürk Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliği’nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

Prof. Dr. Özgür Sadık KARATAŞ

Bölüm Başkanı

ÖZ
LİSANS TEZİ

ATATÜRK'ÜN SEVDİĞİ ESERLER VE ESERLERİN MAKAMSAL ANALİZİ

Ahmet ACAR

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Tuncay Aras

Haziran, 2025

Amaç: Bu çalışma, Mustafa Kemal Atatürk'ün sevdiği eserleri makamsal açıdan inceleyerek, bu eserlerin müzikal yapılarını ve Atatürk'ün müzik zevkinin analizini yapmayı amaçlamaktadır. Araştırma, Atatürk'ün özellikle Rumeli türküleri ve fasıl müziğine olan ilgisini temel alarak, seçilen eserlerin makam, dizi, seyir ve teknik özelliklerini detaylı bir şekilde ele almaktadır.

Yöntem: Araştırmada betimsel analiz yöntemi kullanılmış, eserlerin makamsal yapıları literatür taraması ve notasyon analizleriyle incelenmiştir. Çalışma kapsamında, TRT repertuarından seçilen 14 eser (Havada Bulut Yok, Kırmızı Gülün Alı Var, Çökertme, Mızıka Çalındı, Hoş Gelişler Ola, Ata Bar, Sarı Zeybek, Ayvalığın Kara Taşı, Uca Dağların Başında, Zobalarında Guru Da Meşe Yanıyor, Alişimin Kaşları Kare, Mayadağ'dan Kalkan Kazlar, Bülbülüm Altın Kafeste, Pencere Açıldı Bilal Oğlan) üzerinde makamsal analiz gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: Bulgular, Atatürk'ün sevdiği eserlerin büyük çoğunluğunun Hüseyini, Hicaz ve Uşşak makamlarında bestelendiğini göstermektedir. Bu makamların inici-çıkıcı seyir yapıları ve duygusal derinlikleri, Atatürk'ün müzik tercihlerinde belirleyici olmuştur. Ayrıca, eserlerin önemli bir kısmının Rumeli yöresine ait olması, Atatürk'ün kişisel ve kültürel bağlantılarıyla ilişkilendirilebilir.

Sonuç: Sonuç olarak, bu araştırma Atatürk'ün müzik zevkinin teknik ve estetik boyutlarını ortaya koyarak, Türk müziği repertuarının tarihsel ve kültürel önemine ışık tutmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Atatürk, Türk müziği, makamsal analiz, Hüseyini makamı.

ABSTRACT
LİCENSE THESIS

ATATÜRK'S FAVORITE MUSICAL WORKS AND THEIR MODAL ANALYSIS

Ahmet ACAR

Thesis Advisor: Dr. Lecturer Tuncay ARAS

June, 2025

Objective: This study aims to analyze the modal structures of the musical works favored by Mustafa Kemal Atatürk and to examine his musical preferences. Focusing particularly on Atatürk's interest in Rumelian folk songs and fasıl music, the research provides a detailed examination of the selected works in terms of their maqam (mode), scale, progression, and technical characteristics.

Method: The study employs a descriptive analysis method, investigating the modal structures of the works through literature review and notation analysis. Within the scope of the research, a modal analysis was conducted on 11 selected works from the TRT repertoire: *Havada Bulut Yok, Kırmızı Gülün Alı Var, Çökertme, Mızık Çalındı, Hoş Gelişler Ola, Ata Bar, Sarı Zeybek, Ayvalığın Kara Taşı, Uca Dağların Başında, Zobalarında Guru Da Meşe Yanıyor, Alişimin Kaşları Kare, Mayadağ'dan Kalkan Kazlar, Bülbülüm Altın Kafeste, Pencere Açıldı Bilal Oğlan*.

Findings: The findings reveal that the majority of Atatürk's favorite works were composed in the Hüseyini, Hicaz, and Uşşak maqams. The ascending-descending progression and emotional depth of these maqams played a decisive role in Atatürk's musical preferences. Additionally, the fact that a significant portion of the works originated from the Rumelia region can be linked to Atatürk's personal and cultural background.

Conclusion: In conclusion, this research highlights the technical and aesthetic dimensions of Atatürk's musical taste, shedding light on the historical and cultural significance of the Turkish music repertoire.

Keywords: Atatürk, Turkish music, modal analysis, Hüseyini maqam,

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	I
ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI.....	II
TEŞEKKÜR	III
ÖZ.....	IV
ABSTRACT	V
TABLolar DİZİNİ	VIII
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	IX
KISALTMALAR	XI
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
Giriş.....	1
Problem Cümlesi	1
Araştırmanın Amacı:	1
Araştırmanın Önemi:	1
Sınırlılıklar:.....	2
Varsayımlar:	2
Kuramsal Çerçeve.....	2
Atatürk'ün Hayatı	2
Atatürk'ün Türk Müziği Hakkındaki Görüşleri.....	4
Atatürk'ün Türk Müziğine Olan Yakınlığı.....	5
Atatürk'ün Müziğe Etkisi	5
İKİNCİ BÖLÜM	7
Yöntem	7
Araştırmanın Modeli.....	7
Evren ve Örneklem	7
Veri Toplanması	8
Verilerin Analizi	8
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	9
Bulgular ve Yorum	9
HAVADA BULUT YOK ADLI ESER.....	9
KIRMIZI GÜLÜN ALI VAR ADLI ESER	13

ÇÖKERTME ADLI ESER.....	18
MIZIKA ÇALINDI DÜĞÜNÜ SANDIN ADLI ESER.....	21
HOŞ GELİŞLER OLA ADLI ESER.....	26
ATABAR ADLI ESER	30
SARI ZEYBEK ADLI ESER.....	33
AYVALIĞIN KARA TAŞI ADLI ESER	37
UCA DAĞLARIN BAŞINDA ADLI ESER.....	41
ZOBALARINDA GURU DA MEŞE YANIYOR ADLI ESER.....	46
ALİŞİMİN KAŞLARI KARE ADLI ESER.....	52
MAYADAĞ'DAN KALKAN KAZLAR ADLI ESER.....	60
BÜLBÜLÜM ALTIN KAFESTE ADLI ESER.....	64
PENCERE AÇILDI BİLAL OĞLAN ADLI ESER.....	68
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	72
Sonuç ve Öneriler	72
KAYNAKÇA	73
ÖZGEÇMİŞ Örneği	75

KAYNAKÇA

- Alişimin Kaşları Kare (1977). *Repertükül*. 23 Nisan 2025 tarihinde <https://www.repertukul.com/ALIS-IMIN-KASLARI-KARE-2076> adresinden alındı.
- Atabar (1978). *Repertükül*. 20 Nisan 2025 tarihinde <https://www.repertukul.com/ATA-BARI-139> adresinden alındı.
- Ayvalı'nın Kara Taşı (1986). *Repertükül*. 20 Nisan 2025 tarihinde <https://www.repertukul.com/AYVALI-NIN-KARA-TASI-2792> adresinden alındı.
- Çökertme (1984). *Repertükül*. 20 Nisan tarihinde <https://www.repertukul.com/COKERTME-DEN-CIKTIM-HALIL-IM-BASIM-SELAMET-2607> adresinden alındı.
- Havada Bulut Yok (1973). *Repertükül*. 21 Nisan 2025 tarihinde <https://www.repertukul.com/HAVADA-BULUT-YOK-BU-NE-DUMANDIR-341> adresinden alındı.
- Hoş Gelişler Ola (1950). *Repertükül*. 22 Nisan tarihinde <https://www.repertukul.com/HOS-GELISLER-OLA-1087> adresinden alındı.
- Kırmızı Gülün Alı Var (1997). *Repertükül*. 22 Nisan tarihinde <https://www.repertukul.com/KIRMIZI-GULUN-ALI-VAR-4098> adresinden alındı.
- Mızıka Çalındı Düğün Mü Sandın (1944). *Repertükül*. 22 Nisan tarihinde <https://www.repertukul.com/MIZIKA-CALINDI-DUGUN-MU-SANDIN-794> adresinden alındı.
- Sarı Zeybek (1920). *Repertükül*. 22 Nisan tarihinde <https://www.repertukul.com/SARI-ZEYBEK-69> adresinden alındı.
- Uca Dağların Başında (1950). *Repertükül*. 23 Nisan tarihinde <https://www.repertukul.com/UCA-DAGLARIN-BASINA-2865> adresinden alındı.
- Zobalarında Guru Da Meşe Yanıyor (1989). *Repertükül*. 23 Nisan tarihinde <https://www.repertukul.com/ZOBALARINDA-GURU-MESE-YANIYOR-2261> adresinden alındı.
- Pencere Açıldı Bilal Oğlan (1997). *Repertükül*. 24 Nisan tarihinde <https://www.repertukul.com/PENCERE-ACILDI-BILAL-OGLAN-4103> adresinden alındı.

Mayadağ'dan Kalkan Kazlar (1995). *Repertükül*. 25 Nisan tarihinde

<https://www.repertukul.com/MAYADAG-DAN-KALKAN-KAZLAR-Vardar-Ovasi-4022> adresinden alındı.

Bülbülüm Altın Kafeste (1973). *Repertükül*. 28 Nisan tarihinde

<https://www.repertukul.com/BULBULUM-ALTIN-KAFESTE-226> adresinden alındı.

Google. (tarih yok). *T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı*: <https://www.ktb.gov.tr/TR-96300/ataturk39un-hayati.html> adresinden alındı.

Google. (2023, Eylül 2). *Galaksi Sanat*: <https://galaksisanat.com/ataturk-ve-muzik/> adresinden alındı.

Google. (2023, Eylül 2). *Galaksi Sanat*: <https://galaksisanat.com/ataturk-ve-muzik/> adresinden alındı

Google. (2023, Eylül 2). *Galaksi Sanat*: <https://galaksisanat.com/ataturk-ve-muzik/adresinden> alındı

İşkodralı, M.E. (2009). *Balkan Müzik ve Sanat dergisi*, 25,26,27

Pelikoğlu, M. C. (2012). *Geleneksel Türk Halk Müziği Eserinin Makamsal Açından Adlandırılması*. Erzurum.

Şeker, N. (2022). *Yetim Babası Atatürk (Atatürk'ün manevi çocukları)* (Tez No. 738225) (Yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Anabilim Dalı). Kayseri

Tezcan. N. (2010, Nisan 01). Atatürk'ün Müzik Anlayışı ve Yaşadığı. *Dergi Park*, s.131-162-165-166. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/msgsusbd/issue/469551/589354> adresinden alındı.

Turizm, K. V. (2013, Nisan 04). *google*. T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı: <https://www.ktb.gov.tr/TR-96300/ataturk39un-hayati.html> adresinden alındı.